

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VRHOVNI SUD
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
Broj: 51 0 P 104174 21 Rev
Sarajevo, 28.03.2022. godine

Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine u Sarajevu, u vijeću sastavljenom od sudija Senada Mulabdića, kao predsjednika vijeća, Gorana Nezirovića i Mirjane Dević, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja D.R. iz V., ulica ..., koga zastupa punomoćnik Fuad Kačapor, advokat iz Sarajeva, ulica Dr. Mustafe Pintola broj 25/A II/8, protiv tuženog mlđb. N.R. iz V., ulica ..., koga zastupaju majka I.Z. iz V., kao zakonska zastupnica, i punomoćnik Josip Muselimović, advokat iz Mostara, ulica Kralja Zvonimira bb, radi poništenja rješenja o nasljeđivanju i ostvarenja naslijeđa, po tužbi, te utvrđenja ništavosti oporuke, po protivtužbi, vrijednost spora 40.000,01 KM, odlučujući o reviziji tužitelja protiv presude Kantonalnog suda u Novom Travniku broj: 51 0 P 104174 20 Gž 3 od 08.10.2020. godine, u sjednici vijeća održanoj dana 28.03.2022. godine donio je slijedeću

P R E S U D U

Revizija se odbija.

Odbijaju se zahtjevi tužitelja i tuženog za naknadu troškova nastalih u povodu revizije.

O b r a z l o ž e n j e

Prvostepenom presudom Općinskog suda u Travniku broj: 51 0 P 104174 19 P 3 od 19.03.2020. godine odlučeno je kako slijedi:

„1. Odbija se tužbeni zahtjev tužitelja D.R. koji glasi: „Poništava se Rješenje broj 51 0 O 097578 15 O od 10.6.2015. godine doneseno od strane notara Sofović Jasne sa službenim sjedištem u Vitezu, Ul. Stjepana Radića br. 6 kao povjerenika suda u ostavinskom postupku iza umrlog R.J., sin M. iz V., rođen godine, umrlog dana godine. Utvrđuje se da je pismeni testament pred svjedocima koji je ostavitelj svojeručno potpisao punovažan, te da imovinu iza umrlog ostavitelja R.J. čine:

I. Nekretnine:

- Stan upisan u knjigu položenih ugovora br. poduloška 462 KO ..., broj ZK uložka 456 KO ..., ZK uložak broj 84 KO ... sa 1/1 dijela
- ZK uložak broj 1230 KO ... sa 1/1 dijela
- ZK uložak broj 1542 KO ... sa 1/1 dijela
- ZK uložak broj 30 KO ... sa 1/4 dijela
- ZK uložak broj 68 KO ... sa 3/14 dijela
- ZK uložak broj 113 KO ... sa 3/56 dijela
- ZK uložak broj 114 KO ... sa 1/14 dijela
- PL broj 1951 KO ... sa 1/5 dijela
- PL broj 2077 KO ... sa 1/15 dijela
- PL broj 405 KO ... sa 1/2 dijela

- PL broj 655 KO ... sa 1/1 dijela
- Garaža (vanknjižno vlasništvo) po kupoprodajnom ugovoru od 17.10.1990. godien površine 14,56 m2 u Vitezu, smještena kod objekta Crnogorka broj 2
- Poslovni prostor (vanknjižno vlasništvo) u zgradi Crnogorka površine 48,90 m2, po kupoprodajnom ugovoru Ov. broj 832/91 od 4.9.1991. godine
- Prava po kupoprodajnom ugovoru zaključen između M.J. i ostavitelja Ov. broj 1765/02 od 24.10.2002. godine vezano za parcelu KP broj 2035/1 PC-96-2 ... iz PL broja 251 KO ...

II. Pokretne stvari:

- Štedni ulog kod UniCredit Bank d.o. Poslovnica Vitez, na tekućem računu broj i na štednj knjižici broj ... u neutvrđenom iznosu
- Putničko vozilo marke BMW X5, registarskih oznaka ..., broj šasije ..., godine proizvodnje 2007. i vlasnička knjižica broj ...
- Potraživanja po certifikatu o učešću u profitu Future Trend Holding Limited 28/f Tesbury Centre 28 queen's road east, Wanchai Honkong co broj 1296934.

III. Testamentarnim nasljednicima iza umrlog R.J. proglašavaju se:

- Bratić R.D., sin S. iz V., nastanjen u ulici ..., JMBG ... koji nasljeđuje imovinu iz stava I izreke sa dijelom 1/2 i imovinu iz stava II izreke sa dijelom 1/1
- Mldb. sin R.N. iz V., ulica ..., JMBG: ... nasljeđuje imovinu iz stava I izreke sa dijelom 1/2

IV. Obvezuje se R.D. da R.N. isplaćuje mjesečni iznos od 600,00 KM na ime troškova školovanja za vrijeme dok mldb. R.N. pohađa školu.

V. Nalaže se zemljišnoknjižnom uredu Općinskog suda u Travniku i katastarskom operatu Vitez da po pravosnažnosti ove presude izvrši uknjižbu prava vlasništva/suvlsništva na nekretninama iz tačke I ovog rješenja u korist testamentarnih nasljednika, a banci se nalaže da po pravomoćnosti ovoga rješenja sredstva sa računa umrlog ostavitelja isplati nasljedniku.“

2. Usvaja se protutužbeni zahtjev tuženika i utvrđuje se da je oporuka sačinjena 14.4.2014. godine pred svjedocima V.M. i V.J., ostavitelja J.R., sin M., iz V., a koja oporuka je proglašena od strane notara Jasne Sofović iz Viteza dana 15.7.2015. godine, ništavna.

3. Obvezuje se tužitelj D.R. da tuženiku mldb N.R. naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 27.155,97 KM, u roku od 30 dana od dana dostave presude.“

Drugostepenom presudom Kantonalnog suda u Novom Travniku broj: 51 0 P 104174 20 Gž 3 od 08.10.2020. godine žalba tužitelja je odbijena kao neosnovana i prvostepena presuda potvrđena. Istom presudom odbijen je zahtjev tuženog za naknadu troškova sastava odgovora na žalbu.

Protiv drugostepene presude reviziju je blagovremeno izjavio tužitelj i to zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, sa prijedlogom da se revizija usvoji i pobijana presuda preinači usvajanjem tužbenog zahtjeva u cijelosti, uz obavezivanje tuženog na naknadu troškova cjelokupnog postupka, ili pobijana presuda ukine i predmet vrati drugostepenom sudu na ponovno suđenje.

U podnesenom odgovoru na reviziju tuženi je osporio osnovanost revizijskih prigovora i predložio da se revizija odbije kao neosnovana, uz obavezivanje tužitelja na naknadu troškova sastava odgovora na reviziju.

Ispitujući pobijanu presudu u granicama propisanim odredbom člana 241. stav 1. Zakona o parničnom postupku¹ (u daljem tekstu ZPP), ovaj revizijski sud je odlučio:

Revizija nije osnovana.

Predmet spora je zahtjev tužitelja, kao testamentarnog nasljednika, za ostvarenje nasljeđa na osnovu naknadno pronađenog testamenta, te protivtužbeni zahtjev tuženog, kao zakonskog nasljednika, za utvrđenje ništavosti testamenta.

Činjenična podloga predmeta može se rezimirati na slijedeći način:

Pravosnažnim rješenjem o nasljeđivanju broj 51 0 O 097578 15 O, donesenog 10.06.2015. godine od strane notara Jasne Sofović, kao povjerenika Općinskog suda u Travniku, raspravljena je ostavina iza umrlog J.R. sina M. iz V. i za njegovog zakonskog nasljednika sa dijelom 1/1 proglašen tuženi, kao njegov sin. Nakon pravosnažnosti rješenja o nasljeđivanju pronađen je testament zavještaoca J.R., koji je proglašen na ročištu održanom pred notarom dana 15.07.2015. godine. Testament je sačinjen dana 14.04.2014. godine, u formi pismenog testamenta pred svjedocima M.V. i J.V., kojim su za testamentarne nasljednike određeni tužitelj, kao bratić zavještaoca, i tuženi.

Svjedoci testamenta nisu istovremeno potpisali testament (testament je prvo potpisao svjedok M.V., a nakon nekoliko dana i svjedok J.V.). Zavještalcu J.R. nije pred njima potpisao testament niti je pred svjedokom J.V. izjavio da se radi o njegovom testamentu. Na osnovu nalaza i mišljenje vještaka grafologa utvrđeno je da potpis zavještaoca na predmetnom testamentu nije upisan od strane zavještaoca J.R..

Dana 16.05.2019. godine Kantonalno tužilaštvo Travnik podiglo je optužnicu protiv tužitelja te svjedoka testamenta zbog krivičnih djela – krivotvorenje isprave i ovjeravanje neistinitog sadržaja. Svjedok J.V. je pravosnažno osuđen za krivično djelo krivotvorenje isprave, dok su se tužitelj i M.V. izjasnili da nisu krivi za djela koja im se stavljaju na teret te se protiv njih vodi krivični postupak.

U iznesenoj činjeničnoj i pravnoj situaciji prvostepeni sud je na osnovu članova 65. i 67. Zakona o nasljeđivanju FBiH zaključio da je predmetni testament ništav i shodno tome usvojio protivtužbeni zahtjev te odbio tužbeni zahtjev.

Drugostepeni sud je prihvatio kao pravilne i potpune činjenične i pravne zaključke prvostepenog suda.

Neosnovano tužitelj u reviziji prigovara da je drugostepena presuda zahvaćena povredama odredaba parničnog postupka iz člana 209. u vezi sa članom 379. stav 2., članom 8., članom 155. stav 2. i članom 103. ZPP.

Sud može odrediti prekid postupka ako se odluka o tužbenom zahtjevu ne može donijeti prije no što bude donesena odluka u krivičnom postupku (član 379. stav 2. ZPP).

¹ Službene novine F BiH broj 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15

Odluka u krivičnom postupku koji se vodi protiv tužitelja i svjedoka testamenta M.V., zbog krivičnih djela krivotvorenje isprave i ovjeravanje neistinitog sadržaja, nije prethodno pitanje od koga bi zavisila odluka u ovoj parničnoj stvari, pa samim tim ni razlog za prekid postupka zbog veze između krivičnih djela i građansko pravnog odnosa koji se tiče punovažnosti testamenta sa stanovišta njegove forme, kako to pogrešno navodi revident.

Suprotno prigovoru revidenta, drugostepeni sud je u svojoj odluci pravilno zaključio da je prvostepeni sud sve izvedene dokaze, pa tako i nalaz i mišljenje vještaka grafologa te iskaze testamentarnih svjedoka, cijenio u skladu sa odredbom člana 8. ZPP i na osnovu slobodne ocjene izvedenih dokaza utvrdio pravno relevantne činjenice u ovoj pravnoj stvari.

Opširni revizijski navodi koji se prema mišljenju tužitelja odnose na povredu odredbe člana 8. ZPP zapravo su prigovori činjenične prirode. Međutim, tužitelj ne može s uspjehom slobodnoj ocjeni dokaza od strane suda suprotstaviti svoju ocjenu izvedenih dokaza koja u sebi sadrži prigovore činjenične prirode, jer ti prigovori nisu relevantni u revizijskom postupku (član 240. stav 2. ZPP).

Stoga su neprihvatljive činjenične tvrdnje revidenta da su oba svjedoka istovremeno potpisali testament pred zavještaocem, koji je svojeručno potpisao testament.

Pravilno je drugostepeni sud zaključio da time što je prvostepeni sud, na glavnoj raspravi od 31.01.2020. godine, odbio prijedlog tužitelja da vještak grafolog Hidajet Hasanbašić dopuni svoj nalaz i mišljenje, nije učinjena povreda odredaba parničnog postupka iz člana 209. u vezi sa članom 155. stav 2. ZPP. Nalaz i mišljenje vještaka grafologa je jasan, potpun i bez kontradiktornosti koje bi dovodile u sumnju njegovu tačnosti i objektivnost, pri čemu se vještak na glavnoj raspravi od 09.05.2019. godine jasno i potpuno očitovao na prigovore tužitelja, tako da i po mišljenju ovog suda nije bilo potrebno pozivati vještaka da dopuni svoj nalaz i mišljenje, tim više što je vještak prethodno već dopunio svoj osnovni nalaz i mišljenje (dopunski nalaz i mišljenje od 05.03.2018. godine). S tim u vezi, suprotno tvrdnji revidenta, dopunski nalaz i mišljenje vještak je izradio na osnovu originalne dokumentacije i nespornih potpisa zavještaoca J.R..

Prvostepeni sud nije uskratio tužitelju njegovo ovlaštenje da u skladu sa članom 103. ZPP iznese svoja pravna shvatanja koja se odnose na predmet spora, ali sud za te navode nije vezan jer u postupku primjenjuje materijalno pravo po vlastitoj ocjeni (član 2. stav 3. ZPP).

Nije ostvaren ni revizijski razlog pogrešne primjene materijalnog prava.

Prema odredbi člana 65. Zakona o nasljeđivanju² (u daljem tekstu: ZN) punovažan je onaj testament koji je sačinjen u obliku utvrđenom u zakonu i pod uslovima predviđenim zakonom.

Odredbom člana 67. stav 1. ZN propisano je da zavještalac koji zna da čita i piše može sačiniti testament na taj način što će ispravu koju mu je neko drugi sastavio svojeručno

² „Službeni list SR BiH“ broj: 7/80 i 15/80

potpisati u prisustvu dva svjedoka, izjavljujući pred njima da je to njegov testament, te da će se svjedoci i potpisati na samom testamentu (član 67. stav 2. ZN).

Dakle, testament je strogo formalni akt i za njegovu punovažnost traže se kao uslovi, između ostalih, da ga zavještalcu svojeručno potpiše pred dvojicom istovremeno prisutnih svjedoka, uz njegovu izjavu pred tim svjedocima prilikom potpisivanja da je to njegov testament.

Za donošenje zakonite odluke o usvajanju protivtužbenog zahtjeva dovoljno je bilo utvrditi da bilo koji od navedenih uslova nije ispunjen.

U konkretnom slučaju utvrđeno je da potpis na testamentu nije svojeručni potpis zavještaoca J.R., pa se pri takvom stanju stvari ne može uzeti da predmetni testament ispunjava uslove iz člana 67. stav 1. ZN, kako je to pravilno i zaključio drugostepeni sud.

Potpisivanje predmetnog testamenta, kada bi se i radilo o autentičnom potpisu zavještaoca kako to tvrdi revident, nije u konkretnom slučaju bilo praćeno istovremeno njegovom izjavom, pred dva istovremeno prisutna svjedoka testamenta, da je to njegov testament. Za punovažnost pismenog testamenta pred svjedocima potrebno je da testamentarni svjedoci istovremeno, kada i zavještalcu, potpišu ispravu za koju zavještalcu pred njima izjavi da sadrži njegov testament, a iz utvrđenog činjeničnog stanja proizilazi da svjedoci testamenta nisu istovremeno potpisali testament niti je zavještalcu pred njima izjavio da se radi o njegovom testamentu.

Pravno je neutemeljen revizijski prigovor da je testament punovažan jer je u zakonskoj proceduri proglašen od nadležnog notara na ročištu od 15.07.2015. godine i da tuženi pred notarom nije osporavao testament na zakonom propisani način, tako da je odluka o proglašenju testamenta postala pravosnažna. Proglašenje testamenta pronađenog nakon pravosnažnosti rješenja o nasljeđivanju ne predstavlja sudsku odluku već procesnu radnju propisanu odredbom člana 252. stav 1. novog Zakona o nasljeđivanju³, nakon koje ostavinski sud (notar) neće ponovo voditi ostavinsku raspravu, nego će obavjestiti zainteresovane osobe o proglašenju testamenta i upozoriti ih da mogu svoje pravo na osnovu testamenta ostvarivati u parnici (član 252. stav 1. Zakona o nasljeđivanju). Stoga okolnost da zakonska zastupnica mlđb. tuženog na ročištu za proglašenje naknadno pronađenog testamenta nije osporila njegovu punovažnost, sama po sebi, taj testament ne čini punovažnim, niti zbog te okolnosti tuženi gubi pravo da u parničnom postupku zahtjeva utvrđenje ništavosti testamenta.

Kako je odluka o osnovanosti protivtužbenog zahtjeva bila od prethodnog značaja za odluku o tužbenom zahtjevu, to su sudovi nižeg stepena, usvajajući protivtužbeni zahtjev, pravilno primijenili materijalno pravo kada su odbili tužbeni zahtjev jer tužitelj ne može pravo na nasljeđe ostvariti na osnovu ništavog testamenta.

Neovisno o svemu navedenom, treba reći da zakonom nije propisana mogućnost da parnični sud svojom presudom stavlja van snage ili poništava pravosnažno rješenje o nasljeđivanju. Stoga ni tužitelj u ovoj parnici, kao potencijalni novi nasljednik na osnovu naknadno pronađenog testamenta, nije mogao tužbom tražiti poništenje rješenja o

³ „Službene novine F BiH“ broj: 80/2014

nasljeđivanju, jer se sudska odluka može pobijati samo pravnim lijekovima, a novi nasljednik može svoje nasljedno-pravne zahtjeve ostvarivati u parnici (član 252. stav 2., 253. i 254. Zakona o nasljeđivanju), tako da je tužbeni zahtjev za poništenje rješenja o nasljeđivanju neosnovan i iz navedenih razloga.

Ostali revizijski prigovori nisu od odlučnog značaja sa aspekta predmeta spora (član 231. u vezi sa članom 253. ZPP).

Kako nisu ostvareni revizijski razlozi, kao ni razlog na koji ovaj sud u skladu sa odredbom člana 241. stav 1. ZPP pazi po službenoj dužnosti, to je primjenom odredbe člana 248. ZPP reviziju tužitelja valjalo odbiti.

U skladu sa odredbom člana 397. stav 1. u vezi sa članom 386. stav 1. ZPP odbijen je zahtjev tužitelja za naknadu troškova sastava revizije jer isti nije uspio u revizijskom postupku, dok je primjenom odredbe člana 387. stav 1. ZPP odbijen zahtjev tuženog za naknadu troškova na ime sastava odgovora na reviziju jer isti nije bio potreban radi vođenja parnice.

Predsjednik vijeća
Senad Mulabdić, s.r.